

نام و نام خانوادگی:	اداره کل آموزش و پرورش استان	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۱۰/۲۱
.....	مدیریت آموزش و پرورش منطقه	تعداد صفحات: صفحه
نام آموزشگاه:	سوالات درس: علوم و فنون ادبی (۳) پایه: دوازدهم (انسانی)	مدت امتحان: ۴۵ دقیقه
	دانش آموزان دوره دوم متوسطه در نوبت اول سال ۱۳۹۹	دبیر:

«آزمون خود فرصتی برای آموختن است.» خواهشمند است با توکل به خداوند و اتکا به دانش خود پاسخ دهید.

ردیف	تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)	نمره
۱	الف - «ناظم الاسلام کرمانی» در چه زمینه‌ای فعالیت داشت؟ ب - حماسه‌ای مذهبی در بیان معجزات پیامبر (ص) و حضرت علی (ع) نام ببرید. ج - یک اثر از محمدباقر میرزا خسروی نام ببرید. د - چه کسی روزنامه سروش را منتشر کرد؟	۱
۲	هر یک از اشخاص زیر در چه زمینه‌ای فعالیت داشتند؟ الف - میرزا حبیب اصفهانی در زمینه فعالیت داشت. ب - میرزا جهانگیرخان صوراسرافیل در زمینه فعالیت داشت.	۱
۳	متن «مخدوم مهربان من، از آن زمان که رشته‌ی مراودت حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته ...» از کدام یک از نویسندگان مقابل است؟ کدام ویژگی ادبی در متن دیده می‌شود؟	۱
۴	چه عواملی در «کم‌توجهی و کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی در شعر دوره‌ی بیداری» موثر بود؟ (دو مورد)	۱
موسیقی شعر (۶ نمره)		
۵	بیت زیر را تقطیع هجایی کنید، مرز پایه‌های آوایی را مشخص کنید و مشخص کنید وزن آن همسان است یا ناهمسان؟ دل نیست کبوتر که چو برخواست نشیند / از گوشه‌ی بامی که پریدیم پریدیم	۱/۵
۶	بیت زیر را تقطیع هجایی کنید و به دو صورت پایه‌های آوایی را مشخص کنید. ای نام تو بهترین سرآغاز / بی نام تو نامه کی کنم باز	۱/۵
۷	تقطیع مثال‌های زیر، به صورتی که بین کمانک تقطیع شده است، با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟ الف - راه حق (- - -) ب - سوی من (U U -)	۱
۸	پس از تقطیع هجایی ابیات زیر، اختیارات شاعری زبانی به کار رفته در هر کدام را مشخص کنید. الف - آتش است این بانگ نای و نیست باد / هر که این آتش ندارد نیست باد ب - به نام خداوند جان آفرین / حکیم سخن در زبان آفرین	۲
زیبایی‌شناسی (۶ نمره)		
۹	در هر یک از ابیات زیر، کدام یک از آرایه‌های «مراعات نظیر، تلمیح و تضمین» به کار رفته است؟ الف - در آینه نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ انالحق / ورد زبان اوست ب - بیداری زمان را با من بخوان به فریاد / و مرد خواب و خفتی / رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن ج - بسی تیر و دی‌ماه و اردیبهشت / برآید که ما خاک باشیم و خشت	۱/۵
۱۰	در ابیات زیر، آرایه‌های «مراعات نظیر، تلمیح و تضمین» را به طور دقیق مشخص کنید. (هر بیت یک آرایه) الف - ایوب با چندین بلا کاندرا بلا شد مبتلا / پیوسته این بودش دعا «الصبر مفتاح الفرج» ب - حرفی است این که خضر به آب بقا رسید / زین چرخ دل‌سیه، دم آبی ندید کس ج - دستم نداد قوت رفتن به پیش دوست / چندی به پای رفتم و چندی به سر شدم	۱/۵
۱۱	در ابیات زیر، به طور دقیق مشخص کنید هر لف به کدام نشر مربوط است و نوع لف و نشر را نیز مشخص کنید. الف - مهیا کن روزی مار و مور / اگر چند بی‌دست و پایند و زور ب - در چمن باد بهاری ز کنار گل و سرو / به هواداری آن عارض و قامت برخاست	۱
۱۲	در بیت زیر کدام واژگان آرایه «تضاد» ساخته‌اند؟	۰/۵

	صورت زیبای ظاهر هیچ نیست ای برادر سیرت زیبا بیار	
۱	بیت زیر تضاد دارد یا متناقض‌نما؟ دلیل خود را بنویسید. کنار نام تو لنگر گرفت کشتی عشق بیا که یاد تو آرامشی است طوفانی	۱۳
۰/۵	پارادوکس را در بیت زیر به طور دقیق مشخص کنید. ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروژی از این باد ار مدد خواهی، چراغ دل برافروزی	۱۴
نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)		
۱	شعر زیر را از نظر قلمرو ادبی بررسی کنید. ای دیو سپید پای در بند ای گنبد گیتی ای دماوند از سیم به سر یکی کُله خود ز آهن به میان یکی کمر بند	۱۵
۱	بیت زیر را از نظر قلمرو فکری بررسی کنید. زلیخا مرد از این حسرت که یوسف گشت زندانی چرا عاقل کند کاری که بازآرد پشیمانی	۱۶
۲	متن زیر را از کتاب «چرند و پرند» دهخدا، از نظر ویژگی‌های زبانی و ادبی بررسی کنید. «باری، چه درد سر بدهم؟ آن قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت. حالا که می‌بیند آن روی کار بالاست، دست و پایش را گم کرده، تمام آن حرف‌ها یادش رفته. تا یک فرآش قرمزپوش می‌بیند، دلش می‌تپد. تا به یک ژاندارم چشمش می‌افتد، رنگش می‌پرد. هی می‌گوید: امان از همنشین بد!»	۱۷
<p>توجه: در قسمت عروض سعی کنید از خط کشی استفاده کنید و به هیچ عنوان از خطوط کج استفاده نکنید. هر هجا را داخل یک کادر قرار دهید. (واضح است هجای کشیده درون مصراع، در دو کادر قرار می‌گیرد). در قسمت آرایه از نوشتن آرایه‌هایی غیر از موارد خواسته شده، خودداری کنید. و در تحلیل نظم و نثر نیز توجه داشته باشید که سوال را در قلمرو خواسته شده تحلیل کنید.</p> <p>با توکل به خدا و اتکا به معلومات خود به سوالات پاسخ دهید.</p>		
جمع بارم : ۲۰ نمره		

پاسخ نامه

۱		الف - تحقیقات ادبی (۰/۲۵) ب - خداوند نامه (۰/۲۵) ج - شمس و طغرا (۰/۲۵) د - علامه دهخدا (۰/۲۵)	۱																																																																																								
۱		الف - ترجمه (۰/۵) ب - روزنامه نگاری	۲																																																																																								
۱		قائم مقام فراهانی (۰/۵) استفاده از سجع و تشبیه	۳																																																																																								
۱		۱ - اغلب شاعران صرفاً به محتوا گرایش داشتند. (۰/۵) ۲ - برخی شاعران تسلط کافی برای ادبیات کهن نداشتند. (۰/۵) (یا شاعران برای آگاه‌سازی مردم و انتشار آثار در روزنامه‌ها ناگزیر بودند به شتاب بسرایند.)	۴																																																																																								
۱/۵		توجه: کادرهای زیر برای سهولت و زیبایی نوشتار شماست. خانه‌های کادر، به طور پیش‌فرض ۱۶ قسمت است. ممکن است هجاهای ابیات سوالات کمتر از این تعداد باشد.	۵																																																																																								
۱/۵		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td>دِل</td><td>نیه</td><td>ست</td><td>ک</td><td>بو</td><td>تَر</td><td>ک</td><td>چ</td><td>بَر</td><td>خا</td><td>ست</td><td>ن</td><td>شی</td><td>ند</td> </tr> <tr> <td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td> </tr> <tr> <td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td> </tr> <tr> <td>آز</td><td>گو</td><td>ش</td><td>ی</td><td>با</td><td>می</td><td>ک</td><td>پ</td><td>ری</td><td>دی</td><td>م</td><td>پ</td><td>ری</td><td>دیم</td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن — — U U / — — U / U — — U / U — —</p>	دِل	نیه	ست	ک	بو	تَر	ک	چ	بَر	خا	ست	ن	شی	ند	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	—	U	—	—	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	—	U	—	—	آز	گو	ش	ی	با	می	ک	پ	ری	دی	م	پ	ری	دیم	۵																																
دِل	نیه	ست	ک	بو	تَر	ک	چ	بَر	خا	ست	ن	شی	ند																																																																														
—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	—	U	—	—																																																																														
—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	—	U	—	—																																																																														
آز	گو	ش	ی	با	می	ک	پ	ری	دی	م	پ	ری	دیم																																																																														
۱/۵		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td>ای</td><td>نا</td><td>م</td><td>ت</td><td>به</td><td>ت</td><td>ری</td><td>س</td><td>را</td><td>غاز</td> </tr> <tr> <td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>U</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td> </tr> <tr> <td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>U</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td> </tr> <tr> <td>بی</td><td>نا</td><td>م</td><td>ت</td><td>نا</td><td>م</td><td>کی</td><td>ک</td><td>نم</td><td>باز</td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">تقسیم‌بندی اول: — — U / U — — U / U — — تقسیم‌بندی دوم: — — / U U — — / U U — —</p>	ای	نا	م	ت	به	ت	ری	س	را	غاز	—	—	U	U	—	U	—	U	—	—	—	—	U	U	—	U	—	U	—	—	بی	نا	م	ت	نا	م	کی	ک	نم	باز	۶																																																
ای	نا	م	ت	به	ت	ری	س	را	غاز																																																																																		
—	—	U	U	—	U	—	U	—	—																																																																																		
—	—	U	U	—	U	—	U	—	—																																																																																		
بی	نا	م	ت	نا	م	کی	ک	نم	باز																																																																																		
۱		الف - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای دوم (۰/۵) ب - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای اول (۰/۵)	۷																																																																																								
۲		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td>رو</td><td>ز</td><td>ک</td><td>چَن</td><td>دی</td><td>سُ</td><td>خَن</td><td>کو</td><td>تا</td><td>ه</td><td>کرد</td> </tr> <tr> <td>—</td><td>U</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td> </tr> <tr> <td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td> </tr> <tr> <td>مَر</td><td>د</td><td>بَق</td><td>قا</td><td>لَز</td><td>ن</td><td>دا</td><td>مَت</td><td>آ</td><td>ه</td><td>کرد</td> </tr> </table> <p>۱ - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای سوم مصراع اول (۰/۵) ۲ - حذف همزه در هجای پنج مصراع دوم (۰/۵)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td>سو</td><td>ی</td><td>چا</td><td>ر</td><td>گش</td><td>تَم</td><td>ز</td><td>بی</td><td>چا</td><td>ر</td><td>گی</td> </tr> <tr> <td>U</td><td>U</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td> </tr> <tr> <td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td><td>—</td><td>U</td><td>—</td> </tr> <tr> <td>ن</td><td>دا</td><td>دَم</td><td>ب</td><td>دو</td><td>سَر</td><td>ب</td><td>پک</td><td>با</td><td>ر</td><td>گی</td> </tr> </table> <p>۱ - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای اول مصراع اول (۰/۵) ۲ - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای دوم مصراع اول (۰/۵)</p>	رو	ز	ک	چَن	دی	سُ	خَن	کو	تا	ه	کرد	—	U	U	—	—	U	—	—	—	U	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—	مَر	د	بَق	قا	لَز	ن	دا	مَت	آ	ه	کرد	سو	ی	چا	ر	گش	تَم	ز	بی	چا	ر	گی	U	U	—	U	—	—	U	—	—	U	—	—	—	—	U	—	—	U	—	—	U	—	ن	دا	دَم	ب	دو	سَر	ب	پک	با	ر	گی	۸
رو	ز	ک	چَن	دی	سُ	خَن	کو	تا	ه	کرد																																																																																	
—	U	U	—	—	U	—	—	—	U	—																																																																																	
—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—																																																																																	
مَر	د	بَق	قا	لَز	ن	دا	مَت	آ	ه	کرد																																																																																	
سو	ی	چا	ر	گش	تَم	ز	بی	چا	ر	گی																																																																																	
U	U	—	U	—	—	U	—	—	U	—																																																																																	
—	—	—	U	—	—	U	—	—	U	—																																																																																	
ن	دا	دَم	ب	دو	سَر	ب	پک	با	ر	گی																																																																																	
۱/۵		الف - تلمیح (۰/۵) ب - تضمین (۰/۵) ج - مراعات نظیر (۰/۵)	۹																																																																																								
۱/۵		الف - مصراع دوم کلاً تضمین مصراعی است از سعدی. (۰/۵) ب - تلمیحی به رسیدن خضر به آب حیات (۰/۵) ج - شعاع، ضرب، مساحت و حساب مراعات نظیر دارند. (۰/۵)	۱۰																																																																																								
۱		الف - فرزند با خون و زن با مغز تناسب دارد (۰/۲۵) ← لف و نشر مرتب (۰/۲۵) ب - ملامت با شنیدن و ندامت با کشیدن تناسب دارد (۰/۲۵) ← لف و نشر مشوش (۰/۲۵)	۱۱																																																																																								
۰/۵		صورت و سیرت (۰/۵)	۱۲																																																																																								

۱	متناقض نما (۰/۵) زیرا کلمات متضاد اگر به صورت ترکیب اضافه بیابند و یا در یک موضوع، فرد و ... باشند، پارادوکس می‌سازند. و تضاد محسوب نمی‌شوند. (۰/۵)	۱۳
۰/۵	اینکه دل شاعر هم جمع (آسوده) است و هم پریشان، پارادوکس دارد. (جمع دو ویژگی متضاد در یک چیز) (۰/۵)	۱۴
۱	قلمرو ادبی هر مورد (۰/۲۵) دیو مانند: تشبیه، دم: مجازا گفتار و هم‌نشینی، شیر سپهر و اختر سعد: تناسب، پیوند و پیمان: تناسب و کل دو بیت حُسن تعلیل	۱۵
۱	قلمرو فکری به مهمترین موضوع دوره مشروطه یعنی وطن دوستی و مبارزه در راه وطن اشاره دارد. (۱)	۱۶
۲	قلمرو زبانی هر مورد (۰/۲۵) چه درد سر بدهم؟: اصطلاح عامیانه، آن روی کار بالاست: کنایه و اصطلاح عامیانه دست و پایش را گم کرده: کنایه و اصطلاح عامیانه دلش می‌تپد: کنایه و اصطلاح عامیانه فرآش و ژاندارم: واژگان امروزی و مربوط به دوره مشروطه قلمرو ادبی وجود کنایات پی‌در پی، تکرار فعل گفت. دل و چشم تناسب	۱۷